

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Aristotelův koncept morálně politické ekonomie aneb Co je špatného na delfském noži?

Autor práce: Bc. František Weis

Obor studia: Filosofie

Posudek vypracoval: Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.

Datum: 29.4. 2014

Tématem diplomové Bc. Františka Weise *Aristotelův koncept morálně politické ekonomie aneb Co je špatného na delfském noži?* je představení Aristotelova pojetí filosofické ekonomie, která je u Stagirity zapuštěna do etického a politického kontextu. Právě propojení těchto tří disciplín (ekonomie, etiky a politiky) se zrcadlí v autorově neologismu „morálně politická ekonomie“ obsaženém v titulu práce.

Vedle *Úvodu* a *Závěru* se práce skládá ze tří kapitol. V první kapitole, nazvané *Antické předpoklady pojetí ekonomiky*, se autor zaměřuje na významnou „civilizační změnu“, která se na území dnešního Řecka a malé Asie (západní Turecko) odehrála v 7. a 6. století před Kristem, a jenž souvisela se vznikem antické demokratické „polis“ a filosofickým tázáním po *arché* a rovnosti mílétských filosofů a tzv. Sedmi mudrců v čele se Solónem. Zdůrazněn je aspekt spravedlnosti vymezující se vůči každé *hybris*, která se považuje za vystoupení či vybočení z řádu a svého „místa“ na úkor ostatních věcí a bytostí. Tento aspekt spravedlnosti se stává ústředním tématem v pojednání o teorii peněz představující jednotící hledisko celé práce. V této kapitole autor přehledně předkládá výčet míst Aristotelova textového korpusu, v nichž je třeba „ekonomická témata“ hledat. Pro účel práce se jako stěžejní ukazují *Etika Nikomachova* a *Politika*, které již samy o sobě naznačují praktický, a nikoli jako u dnešní ekonomie teoretický, charakter (Aristotelova) pojetí ekonomie. V druhé kapitole *Aristotelés – první expozice (Etika Nikomachova)*, v návaznosti na bohatou zahraniční literaturu, autor podává interpretaci klíčových pasáží k tématům spravedlnosti ekonomické výměny a souměřitelnosti komodit v kontextu toho, co bychom dnes nazvali subjektivistická a objektivistická teorie hodnot. V třetí kapitole *Aristotelés – druhá expozice (Politika)* se v rámci komentáře k první knize *Politiky* diplomant věnuje analýze klíčových termínů, jimiž jsou „oikos“/„oikonomiké“ a „chréma“/„chrématistiké“ (výdělečné umění; „chréma“=potřebná věc). Tyto dvě odlišné disciplíny – „vedení domácnosti“ a „výdělečné umění“ – pak diplomant náležitě kontrastuje. V této souvislosti považují za důležité Weisovo pojednání o „nezkázněné chrématistiké“, která představuje bezúčelné získávání majetku (str. 48-52), pro níž hromadění majetku je cílem o sobě. V průběhu práce autor opakovaně zdůrazňuje, že v aristoteléské etice, potažmo etické ekonomii cílem není život jako takový, ale život *dobrý*. Ve vztahu k tomu „blaženému bytí“ (blahobytu) představují peníze jen tzv. vnější dobro, které, byť nutnou, nicméně stále je jen vnější podmínkou. „Oikonom“ v autorově interpretaci Aristotela je ten, který díky své *frónésis* správně vede domácnost

způsobem, že vždy pozná, kdy bylo dosaženo dostatku prostředků pro správu této „základní buňky“ společnosti, a kdy jakékoli další hromadění je jen na škodu „péče o duši“ jednotlivých členů této domácnosti. V této souvislosti autor pozoruhodným způsobem prohlubuje svou úvahu směrem k Aristotelově esencialistické metafyzice a pojmu přirozenosti, kterou, byť jen v náznacích, představuje jako nositele normativnosti. Kol. Weis tuto koncepci trefně kontrastuje s humovským pojetím, podle něhož neexistuje žádná vnitřní hodnota zboží, a o němž současně tvrdí, že zásadním způsobem, prostřednictvím Adama Smitha, ovlivnilo pozdější klasickou ekonomii 19. století (David Ricardo).

Práce je napsán jasně a srozumitelně. Je přehledně členěna a využívá na úroveň diplomové práce neobvykle velké množství anglicky psané literatury, k níž ale častokrát, což je třeba ocenit, přistupuje kriticky a polemicky. Na práci lze vidět, že je psána s hlubokým vnitřním zaujetím. Jako hlavní motivace pro sepsání práce se ukazuje juxtaponování aristotelského pojetí ekonomie vůči současnému přístupu, který je založen na subjektivistické teorii hodnot. Úroveň práce s textem Aristotelovy předlohy zcela odpovídá nárokům požadovaným pro diplomovou práci. Oceňujeme také autorovu elementární znalost starořečtiny. Vzhledem k celkové spokojenosti s úrovní práce, průběžnému konzultování práce a autorově zapracování řady námitek školitele ponecháváme „detekci“ problematických míst a rysů práce zcela na oponentuře.

Práci jednoznačně doporučujeme k obhajobě.

Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.